

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

**Ijtimoiy-gumanitar
fanlarning dolzarb
muammolari**

1/S-son (5-jild)

2025

SCIENCEPROBLEMS.UZ

**IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING
DOLZARB MUAMMOLARI**

№ S/1 (5) - 2025

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

TOSHKENT-2025

BOSH MUHARRIR:

Isanova Feruza Tulqinovna

TAHRIR HAY'ATI:

07.00.00- TARIX FANLARI:

Yuldashev Anvar Ergashevich – tarix fanlari doktori, siyosiy fanlar nomzodi, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Mavlanov Uktam Maxmasabirovich – tarix fanlari doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Xazratkulov Abror – tarix fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti.

Tursunov Ravshan Normuratovich – tarix fanlari doktori, O'zbekiston Milliy Universiteti;

Xolikulov Axmadjon Boymahammadovich – tarix fanlari doktori, O'zbekiston Milliy Universiteti;

Gabrielyan Sofya Ivanovna – tarix fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston Milliy Universiteti.

Saidov Sarvar Atabullo o'g'li – katta ilmiy xodim, Imom Termiziy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazi, ilmiy tadqiqotlar bo'limi.

08.00.00- IQTISODIYOT FANLARI:

Karlibayeva Raya Xojabayevna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Nasirxodjayeva Dilafuz Sabitxanovna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Ostonokulov Azamat Abdukarimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent moliya instituti;

Arabov Nurali Uralovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Azizov Sherzod O'ktamovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Bojxona instituti;

Xojayev Azizxon Saidaloxonovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, Farg'ona politexnika instituti

Xolov Aktam Xatamovich – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Shadiyeva Dildora Xamidovna – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent v.b, Toshkent moliya instituti;

Shakarov Qulmat Ashirovich – iqtisodiyot fanlari

nomzodi, dotsent, Toshkent axborot texnologiyalari universiteti

09.00.00- FALSAFA FANLARI:

Hakimov Nazar Hakimovich – falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Yaxshilikov Jo'raboy – falsafa fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

G'aybullayev Otabek Muhammadiyevich – falsafa fanlari doktori, professor, Samarqand davlat chet tillar instituti;

Saidova Kamola Uskanbayevna – falsafa fanlari doktori, "Tashkent International University of Education" xalqaro universiteti;

Hoshimxonov Mo'min – falsafa fanlari doktori, dotsent, Jizzax pedagogika instituti;

O'roqova Oysuluv Jamoliddinovna – falsafa fanlari doktori, dotsent, Andijon davlat tibbiyot instituti, Ijtimoiy-gumanitar fanlar kafedrasini mudiri;

Nosirxodjayeva Gulnora Abdukaxxarovna – falsafa fanlari nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Turdiyev Bexruz Sobirovich – falsafa fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent, Buxoro davlat universiteti.

10.00.00- FILOLOGIYA FANLARI:

Axmedov Oybek Saporbayevich – filologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Ko'chimov Shuxrat Norqizilovich – filologiya fanlari doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hasanov Shavkat Ahadovich – filologiya fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

Baxronova Dilrabo Keldiyorovna – filologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Mirsanov G'aybullo Qulmurodovich – filologiya fanlari doktori, professor, Samarqand davlat chet tillar instituti;

Salaxutdinova Musharraf Isamutdinovna – filologiya fanlari nomzodi, dotsent, Samarqand davlat universiteti;

Kuchkarov Raxman Urmanovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent v/b, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Yunusov Mansur Abdullayevich – filologiya fanlari nomzodi, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Saidov Ulugbek Aripovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi.

12.00.00- YURIDIK FANLAR:

Axmedshayeva Mavlyuda Axatovna – yuridik fanlar doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Muxitdinova Firyuza Abdurashidovna – yuridik fanlar doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Esanova Zamira Normurotovna – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan yurist, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hamroqulov Bahodir Mamasharifovich – yuridik fanlar doktori, professor v.b., Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universiteti;

Zulfiqorov Sherzod Xurramovich – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Jamoat xavfsizligi universiteti;

Xayitov Xushvaqt Saparbayevich – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Asadov Shavkat G'aybullayevich – yuridik fanlar doktori, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Ergashev Ikrom Abdurasulovich – yuridik fanlari doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Utemuratov Maxmut Ajimuratovich – yuridik fanlar nomzodi, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Saydullayev Shaxzod Alixanovich – yuridik fanlar nomzodi, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hakimov Komil Baxtiyarovich – yuridik fanlar doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Yusupov Sardorbek Baxodirovich – yuridik fanlar doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Amirov Zafar Aktamovich – yuridik fanlar doktori (PhD), O'zbekiston Respublikasi Sudyalar oliy kengashi huzuridagi Sudyalar oliy maktabi;

Jo'rayev Sherzod Yuldashevich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Babadjanov Atabek Davronbekovich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Normatov Bekzod Akrom o'g'li — yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Rahmatov Elyor Jumaboyevich — yuridik fanlar nomzodi, Toshkent davlat yuridik universiteti;

13.00.00- PEDAGOGIKA FANLARI:

Xashimova Dildarxon Urinboyevna – pedagogika fanlari doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Ibragimova Gulnora Xavazmatovna – pedagogika fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Zakirova Feruza Maxmudovna – pedagogika fanlari doktori, Toshkent axborot texnologiyalari universiteti huzuridagi pedagogik kadrlarni qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish tarmoq markazi;

Kayumova Nasiba Ashurovna – pedagogika fanlari doktori, professor, Qarshi davlat universiteti;

Taylanova Shoxida Zayniyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent;

Jumaniyozova Muhayyo Tojiyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Ibraximov Sanjar Urunbayevich – pedagogika fanlari doktori, Iqtisodiyot va pedagogika universiteti;

Javliyeva Shaxnoza Baxodirovna – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), Samarqand davlat universiteti;

Bobomurotova Latofat Elmurodovna — pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), Samarqand davlat universiteti.

19.00.00- PSIXOLOGIYA FANLARI:

Karimova Vasila Mamanosirovna – psixologiya fanlari doktori, professor, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Hayitov Oybek Eshboyevich – Jismoniy tarbiya va sport bo'yicha mutaxassislarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti, psixologiya fanlari doktori, professor

Umarova Navbahor Shokirovna– psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti, Amaliy psixologiyasi kafedrasi mudiri;

Atabayeva Nargis Batirovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Shamshetova Anjim Karamaddinovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent, O‘zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Qodirov Obid Safarovich – psixologiya fanlari doktori (PhD), Samarkand viloyat IIB Tibbiyot bo‘limi psixologik xizmat boshlig‘i.

22.00.00- SOTSILOGIYA FANLARI:

Latipova Nodira Muxtarjanovna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O‘zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri;

Seitov Azamat Po‘latovich – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O‘zbekiston milliy universiteti;

Sodiqova Shohida Marxaboyevna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O‘zbekiston xalqaro islom akademiyasi.

23.00.00- SIYOSIY FANLAR

Nazarov Nasriddin Ataqulovich –siyosiy fanlar doktori, falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent arxitektura qurilish instituti;

Bo‘tayeov Usmonjon Xayrullayevich –siyosiy fanlar doktori, dotsent, O‘zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri.

OAK Ro‘yxati

Mazkur jurnal Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2022-yil 30-noyabrdagi 327/5-son qarori bilan tarix, iqtisodiyot, falsafa, filologiya, yuridik va pedagogika fanlari bo‘yicha ilmiy darajalar yuzasidan dissertatsiyalar asosiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan.

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro‘yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” mas’uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog‘och ko‘chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog‘lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).

MUNDARIJA

07.00.00 – TARIX FANLARI

<i>Мадреймов Фархат Махсетбаевич</i> СОЦИАЛЬНАЯ ПОЛИТИКА В КАРАКАЛПАКСТАНЕ В 1920-1924 ГОДАХ	12-18
<i>Алимджанов Бахтиёр Абдихакимович</i> АНТРОПОЛОГИЯ ИМПЕРСКОЙ ВЛАСТИ: ХАКЕНТСКИЕ ЗЕМЛИ И АДВОКАТ С. ЛАПИН	19-23
<i>Чориев Шохрух Холтура угли</i> ИСТОРИОГРАФИЯ БАНКОВСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ТУРКЕСТАНСКОГО ГЕНЕРАЛ- ГУБЕРНАТОРСТВА В 40-90-Е ГОДЫ ХХ ВЕКА	24-35
<i>Najmiddinov Boburmirzo Zuhridin o'g'li</i> SOVET HOKIMIYATINING 1917-1943-YILLARIDA O'ZBEKISTON SSR DA AMALGA OSHIRGAN DINIY SIYOSATI	36-43
<i>Esonova Nilufar</i> SANOAT SOHASIDA XALQARO HAMKORLIK MUNOSABATLAR TARIXINING O'RGANILISHI: TAHLIL VA NATIJALAR (1991-2018-YILLAR)	44-47
<i>Qarshiyev Ahmad, Jumayev Abdimo'min, Bebitov Maqsud</i> DENOV BEKLIQIDA MAVJUD JOY NOMLARIGA OID MULOHAZALAR	48-55
<i>Qurbonov Abbas</i> MUSTAQILLIKNING DASTLABKI YILLARIDA QASHQADARYODA YENGIL SANOAT SOHASIDA AMALGA OSHIRILGAN ISLOHOTLAR VA ULARNING NATIJALARI	56-59
<i>Abduraimova Sabohat Ergash qizi</i> BUXORO AMRLIGI DAVRIDA CHIROQCHI BEKLIQI AHOLISINING TURMUSH TARZI	60-65

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

<i>Karjavova Xurshida Abdumalikovna</i> MAHALLA INSTITUTINING IJTIMOIIY-IQTISODIY RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI	66-73
<i>Pardayev Erkin Egamberdi o'g'li</i> XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA SIFATNI BOSHQARISHNING INNOVATSION USULLARI	74-82
<i>Palvanbayev Umidbek O'ktam o'g'li</i> O'ZBEKISTON POCHTA BOZORIDA XUSUSIY POCHTA KORXONALARINING TUTGAN O'RNI (BTS, DMS, EMU POCHTALARI MISOLIDA)	83-86
<i>Чинорова Шаҳодат Мансур кизи, Нормуродов Хусан Эшмаҳматович</i> ЗНАЧЕНИЕ ТАРГЕТИРОВАНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ В РАЗВИТИИ РЕГИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ	87-93
<i>Gabriel Ayodeji Ogunmola</i> GREEN BONDS: FINANCING RESOURCE CONSERVATION FOR A SUSTAINABLE FUTURE IN FARMING IN UZBEKISTAN	94-108

09.00.00 – FALSAFA FANLARI

<i>Rashidova Dilfuza Ganievna</i> XIX ASR O‘ZBEK SHOIRALARINING IJODIDA GUMANISTIK G‘OYALAR VA IJTIMOY-FALSAFIY QARASHLAR	109-113
<i>Ochilova Nigora Ruzimuratovna</i> GENDER TENGLIGINI TA‘MINLASHNING IQTISODIY-IJTIMOY OMILLARI	114-118
<i>Samadov Jonmurod</i> JALOLIDDIN RUMIY ASARLARIDA FALSAFIY TUSHUNCHALAR VA ULARNING ILMIY–METODOLOGIK TAHLILI	119-123
<i>Kdirbaev Baxadir Berdaxovich</i> AXBOROT JAMIYATI VA MEDIA-MADANIYATNING NAZARIY-FALSAFIY TUSHUNCHASI	124-131
<i>Kurbanbaeva Ulbosin Jumag‘alievna</i> EKOLOGIK XAVFSIZLIK TUSHUNCHASINING MOHIYATI VA XUSUSIYATLARI	132-136
<i>Narzukulova Ferangiz Rustamjonovna</i> ILMIY TIL VA FALSAFIY TERMINOLOGIYA: SHAKLLANISH VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARI	137-141
<i>Xolmirzaev Xurshid Nakibillaevich</i> IJTIMOY-KASBIY FAOLIYAT JARAYONIDA SUN‘IY INTELLEKTNING INSON SALOHIYATIGA TA‘SIRI	142-148
<i>Султанов Бахтиёр Бахтиёрович</i> ОБРАЗ ФИЗИЧЕСКОЙ РАЗВИТОЙ, ГЕРОИЧЕСКОЙ ЛИЧНОСТИ В ЭПОХУ АНТИЧНОСТИ	149-153
<i>Bozorov Suxrob Komilovich</i> MA‘NAVIY TRANSFORMATSIYANING ISTIQBOLLARI: INNOVATSION G‘OYA VA LOYIHALAR	154-157
<i>Kimsanbayeva Shaxnoza Bakridinovna</i> MILLIY O‘ZLIK VA DINIY BAG‘RIKENGLIK: ZAMONAVIY JAMIYATDAGI O‘ZARO TA‘SIRLAR	158-163
<i>Muxamedjanova Lalixon</i> GLOBALASHUV VA MADANIYATLARARO ARALASHUV	164-172

10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI

<i>Isanova Feruza Tulqinovna</i> INGLIZ VA O‘ZBEK TILLARIDAGI XALQARO HUQUQ SOHASIGA OID LEKSIK BIRLIKLARNING DIAKRON TADQIQI	173-180
<i>Mahmudova Umida Ural qizi</i> INTERNET DISKURSIDA FOYDALANILADIGAN EMOJILARNING LISONIY VA MADANIY JIHATLARI	181-189
<i>Madalov Navruz Ergashevich</i> IMPORTANT SUBJECTS OF COMPARATIVE AND CONTRASTIVE PHILOLOGICAL STUDIES AND TRANSLATION DIFFICULTIES OF STRUCTURAL–SEMANTIC MODELS OF PROVERBS	190-194
<i>Ubaydullayev Normuhammad Xasanovich</i> XOTIRANOMALARDA ZAMON VA MAKON MASALASI	195-198

<i>Ochilova Habiba Akramovna</i> ISSUES IN THE CLASSIFICATION OF QUESTION SENTENCE TYPES IN LINGUISTICS ...	199-207
<i>Muxammadiyeva Mashxura, Amirqulova Gulxayo</i> FILOLOGIK TADQIQOTLARNING ZAMONAVIY TIBBIY TARJIMA VA TALQINGA TA'SIRI	208-213
<i>Karabaeva Barno Bobir qizi</i> A COMPARATIVE ANALYSIS OF METAPHORICAL EXPRESSIONS REFLECTING PERCEPTION IN ENGLISH AND UZBEK LANGUAGES	214-219
<i>Axunbabaeva Narqiza Xamidjanovna</i> ЛИНГВОПРАГМАТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ПЕРЕВОДОВ ИСТОРИЧЕСКИХ И АРХАИЧНЫХ СЛОВ В ДОКУМЕНТАЛЬНО-ИСТОРИЧЕСКОЙ ПОВЕСТИ «ВЛАСТИТЕЛЬ СЕМИ СОЗВЕЗДИЙ»	220-226
<i>Turdaliyeva Shahnoza O'ktamovna</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDAGI SON-GIBRID MAQOLLARNING LEKSIK-SEMANTIK TAHLILI	227-236
<i>Mansurova Shohista Isroilovna</i> OT OBRAZI TUSHUNCHASI (ZAMONAVIY O'ZBEK VA JAHON ADABIYOTI MISOLIDA)	237-241
<i>Davranov Akmal Akramjonovich</i> IJTIMOIY TENGLIK TUSHUNCHASI (INGLIZ UTOPIYALARI VA O'ZBEK DOSTONLARI MISOLIDA)	242-246
<i>Yuldasheva Aziza Yuldashevna</i> TARJIMASHUNOSLIKDA PRAGMATIKANING O'RNI	247-252
<i>Mirvaliyeva Malika Zoid qizi</i> SEMANTIKANING TARJIMADAGI AHAMIYATI	253-257
<i>Sidiknazarova Zulfiya Mirsharapovna</i> JADID ADABIYOTI VA MODERNIZATSIYA JARAYONLARI	258-262
<i>Ruzibayeva Aziza Kahramanovna</i> THE MOOD OF LONGING FOR FREEDOM IN THE AGE OF BYRON	263-266
<i>Narzikulova Rayhona Ahmadovna</i> THE PRAGMATIC FUNCTIONS OF IRONY	267-271
<i>Najmiddinov Muhammadjon</i> O'ZBEK TILIDA KO'P MA'NOLILIK, SINONIMIYA, OMONIMIYA VA ULARNING ELEKTRON TEZAVURUSDA AKS ETISHI	272-278
<i>Achilov Oybek Rustamovich</i> LEKSIK-SEMANTIK DEVIATSIYA ILGARI SURISH VOSITASI SIFATIDA	279-284
<i>Tashpulatova Mukambar Axmetovna</i> KOMPYUTER LINGVISTIKASI VA SUN'IY INTELLEKTNING TILGA TA'SIRI	285-289
<i>Normamatov Farrux, Toshpo'latova Xusniya</i> GLOBAL KESIMDA INGLIZ MADANIYATINING LINGVOKULTUROGIK JIHATLARI	290-293
<i>Shonazarova Gulnoza, Madiyeva Madina</i> THE ROLE OF INTERNET RESOURCE IN IMPROVING TEACHING FOREIGN LANGUAGE: METHODOLOGICAL ANALYSIS AND PRACTICAL RECOMMENDATIONS	294-297

<i>Jo'rayeva Lola Tolibdjonovna</i> IJTIMOIY TARMOQLARDA NEOLOGIZMLARNING BUGUNGI KUNDAGI QO'LLANILISHI	298-302
<i>Saitxanova Aziza Xolmuxamedovna</i> TA'M VA TIL O'RTASIDAGI MUVOZANAT: TAOM DISKURSINING TARJIMA QIYINCHILIKLARI VA YECHIMLARI	303-307
<i>Axmedov Shaxzod, Nazarov Vafokul</i> NEOLOGIZMLAR TADQIQI TARIXIGA DOIR	308-312
<i>Mustafayeva Sojida Ulashevna</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILLARDA MERONIMIK MUNOSABATLI SO'ZLARNING LEKSIKOGRAFIK TALQINLARI	313-321
<i>Buriyeva Muxayyo Zokir qizi</i> COMPARATIVE ANALYSIS OF MEAT IN ENGLISH AND UZBEK LANGUAGES	322-326
<i>Berdiqulova Shaxnoza Ruziqulovna</i> YORDAMCHI SO'ZLARNING SHAKLIY XUSUSIYATLARIGA KO'RA TURLARI VA YASALISHI: BOG'LOVCHILAR	327-330
<i>Shokirova Gulbahor Alimovna</i> NEMIS TILINI O'QITISHDA YANGI YONDASHUVLAR	331-334
<i>Najmidinova Nafisa Ulja qizi</i> O'ZBEK TILIDA SO'ZLASHUVCHILARGA ITALYAN TILINI O'RGATISHDAGI MUAMMOLAR VA ULARNING YECHIMLARI	335-339
12.00.00 - YURIDIK FANLAR	
<i>Утемуратов Махмут Ажимуратович</i> СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ ТРАНСФОРМАЦИИ ПРАВА (ОТ ТРАДИЦИОННОГО К ЦИФРОВОМУ ПРАВУ)	340-344
<i>Masadikov Sherzodbek</i> ENFORCEMENT OF ARBITRATION AGREEMENT UNDER UZBEK LAW	345-351
<i>Alieva Kamola Ravshanovna</i> ONLINE GENDER-BASED VIOLENCE IN UZBEKISTAN: GAPS IN LEGISLATION AND THE PATH FORWARD	352-363
<i>Utebaev Salamat Maqsetbay o'g'li</i> KONTRABANDA UCHUN JAVOBGARLIK TO'G'RISIDAGI QONUNCHILIK EVOLYUTSIYASI: TARIXIY-HUQUQIY TAHLIL	364-372
<i>Ходжаева Ширин</i> ЮРИДИЧЕСКАЯ ПРИРОДА ВСЕМИРНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ ЗДРАВООХРАНЕНИЯ В СИСТЕМЕ МЕЖДУНАРОДНОГО ПРАВА	373-378
<i>Каюмова Асаля Султномуродовна</i> ЭЛИТА ИНДУСТРИИ ВЕНЧУРНОГО КАПИТАЛА	379-384
<i>Mirzaraximov Baxtiyor, Shokirov Bobur</i> ZAMONAVIY TASHKILOTLARDA KIBERXAVFSIZLIK STRATEGIYALARINING SHAKLLANISHI VA SAMARADORLIGI: MA'LUMOTLARNI HIMOYA QILISH CHORALARINING RIVOJLANISHI VA NATIJADORLIGI TAHLILI	385-392

<i>Суннатиллаева Сарвиноз Иззатулло кизи</i> ДИСКРЕЦИОННЫЕ ПОЛНОМОЧИЯ В ЕВРОПЕЙСКОМ СОЮЗЕ И СОВЕТЕ ЕВРОПЫ: ПРЕДЕЛЫ, КОНТРОЛЬ И СУДЕБНАЯ ПРАКТИКА	393-400
<i>Dilboboyev Nozimbek</i> CHET ELLIK INVESTORLARNING HUQUQIY MAQOMI HAMDA ULARNI DAVLAT TOMONIDAN QO'LLAB-QUVVATLASH BO'YICHA IMTIYOZ VA PREFERENSIYALAR BERISH	401-406
<i>Raximbayev O'tkir Fayzullayevich</i> YANGI O'ZBEKISTONDA TURIZM SOHASIDAGI QONUNCHILIKNI TAKOMILLASHTIRISH MASALASIGA NAZAR	407-414
<i>Ubaydullayev Abror Qutpilla o'g'li</i> HOZIRGI ZAMON ISLOM MOLIYA HUQUQI VA AN'ANAVIY HUQUQIY TIZIMLAR O'RTASIDAGI QIYOSIY-HUQUQIY TAHLIL VA UNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	415-423
<i>Zokirov Sardorjon Karimjon ugli</i> PROCEDURAL FEATURES OF PARTICIPATION DEFENSE COUNSEL AT THE PRELIMINARY INVESTIGATION	424-430
<i>Axmedova Guliruxsor Ravshanovna</i> BOLANI OLIB BERISH VA UCHRASHTIRISH BILAN BOG'LIQ ISHLARNI KO'RIB CHIQUISH BO'YICHA SUD VA HUQUQIY AMALIYOTNING DOLZARB MUAMMO VA YECHIMLARI	431-436
<i>Zoilboyev Javlon Karimjon o'g'li</i> MA'MURIY SUD ISHLARINI YURITISHDA QONUNIY KUCHGA KIRGAN SUD HUJJATLARINI YANGI OCHILGAN HOLATLAR BO'YICHA QAYTA KO'RISH YUZASIDAN ISH YURITISH MAZMUNI	437-441
<i>Hakimov Sunnat Furqat o'g'li</i> SPORT JAMOAT BIRLASHMALARINING HUQUQIY TAHLILI	442-445
<i>Файзиев Фарход Фуркат угли</i> ЗНАЧИМОСТЬ ЭЛЕКТРОННОЙ ТОРГОВЛИ В СОВРЕМЕННЫХ ГРАЖДАНСКО-ПРАВОВЫХ УСЛОВИЯХ	446-452
<i>Файзиева Гулрух Мухаммади кизи</i> МЕХАНИЗМЫ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ПРАВА НА НЕПРИКОСНОВЕННОСТЬ ЖИЛИЩА	453-459
13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI	
<i>Polvonov Baxtiyor Zaylobidinovich</i> TIBBIYOT UNIVERSITETLARIDA «MODDALARNING NURLANISH SPEKTRINI O'RGANISH» MAVZUSINI IT TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA NAMOYISH ETISH MASALALARI	460-466
<i>Hamdamova Nozima Muqimovna</i> BO'LAJAK TEXNOLOGIYA FANI O'QITUVCHISI KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK SHART-SHAROITLARI	467-475
<i>Zulfixarov Ilxom Maxmudovich, Zulfikorova Munajat Mirzaxmatovna</i> IQTISODIY-IJTIMOYIY GEOGRAFIK BILIMLAR BERISHDA MATEMATIK METODLARDAN FOYDALANISH	476-481
<i>Qurbonova Nigina Boboxo'jayevna</i> ESDALIKLAR — SADRIDDIN AYNIYNING UMR VA XOTIRA KITABI	482-488

<i>Toshtemirova Saodat Abdurashidovna</i> KLAUSTER TIZIMIDA TARIX FANLARINI O'QITISHNING PEDAGOGIK SHART-SHAROITLARI	489-494
<i>Inoyatov Odiljon Sabitovich</i> TEKISLIK LARNING O'ZARO PARALLELLIGI	495-500
<i>Жумамуратова Аибахар Нурмуханбетовна</i> СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕХАНИЗМА РАЗВИТИЯ КОГНИТИВНЫХ КОМПЕТЕНЦИЙ У БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ НА ОСНОВЕ МЕЖДИСЦИПЛИНАРНЫХ СВЯЗЕЙ	501-508

Received: 15 February 2025
Accepted: 20 February 2025
Published: 25 February 2025

Article / Original Paper

THE IMPACT OF PHILOLOGICAL RESEARCH ON MODERN MEDICAL TRANSLATION AND INTERPRETATION

Mukhammadieva Mashkhura Mustafaqulovna

Senior lecturer at the Department of Treatment and Pediatrics
Faculty of Medicine
Karshi State University

Amirkulova Gulkhayo Murodullaevna

Intern teacher of the Department of Treatment and Pediatrics
Faculty of Medicine
Karshi State University

Abstract. In an increasingly globalized world, effective communication is essential in the field of health care. The role of philological research in the field of translation and translation of medical words is very important, because these efforts bridge the gap between different languages and medical terminologies. This article discusses how philological insights can increase the accuracy and cultural relevance of medical translations, thereby improving patient care and outcomes. The results show that incorporating principles of philology into medical translation training can significantly improve the effectiveness of health communication across language barriers.

Keywords: philology, medical translation, translation, medical terminology, cultural communication, intercultural communication, linguistic nuances, translation, patient care.

FILOLOGIK TADQIQOTLARNING ZAMONAVIY TIBBIY TARJIMA VA TALQINGA TA'SIRI

Muxammadiyeva Mashxura Mustafaqulovna,

Qarshi davlat universiteti
Tibbiyot fakulteti davolash va pediatriya ishi kafedrasida
katta o'qituvchisi
E-mail: mashxura.muhammadiyah@bk.ru

Amirqulova Gulxayo Murodullaevna,

Qarshi davlat universiteti
Tibbiyot fakulteti davolash va pediatriya ishi kafedrasida
stajor o'qituvchisi
E-mail: amirqulova92@gmail.com

Annotatsiya. Globallashtirib borayotgan dunyoda sog'liqni saqlash sohasida samarali kommunikatsiya muhim ahamiyatga ega. Tibbiy so'zlar tarjimasi va tarjima sohasida filologik tadqiqotlarning o'rni juda katta, chunki ushbu harakatlar turli tillar va tibbiy terminologiyalar o'rtasidagi tafovutni bartaraf etadi. Ushbu maqolada qanday qilib filologik tushunchalar tibbiy tarjimalarning to'g'riligi va madaniy ahamiyatini oshirishi, shu orqali bemorlarga yordam ko'rsatish va natijalarni yaxshilashi haqida so'z boradi. Natijalar shuni ko'rsatadiki, filologiya tamoyillarini tibbiy tarjima bo'yicha treningga kiritish til to'siqlari bo'ylab sog'liqni saqlash sohasidagi muloqot samaradorligini sezilarli darajada oshirishi mumkin.

Kalit soʻzlar: filologiya, tibbiy tarjima, tarjimonlik, tibbiyot terminologiyasi, madaniy aloqadorlik, madaniyatlararo muloqot, lingvistik nyuanslar, tarjimonlik, bemorlarni parvarish qilish.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V5SI1Y2025N30>

Kirish. Bugungi oʻzaro bogʻlangan dunyoda sogʻliqni saqlashda samarali muloqotning ahamiyatini ortiqcha baholab boʻlmaydi. Tibbiyot amaliyotchilari turli xil aholi bilan tobora koʻproq muloqot qilishlari sababli, tibbiy maʼlumotlarni toʻgʻri tarjima qilish va talqin qilishga boʻlgan talab ortib bormoqda. Bu jarayonda tilning tarixi, tuzilishi va rivojlanishini chuqur oʻrganuvchi filologik tadqiqotlar hal qiluvchi oʻrin tutadi. Til nyuanslari va madaniy kontekstlarni oʻrganib, filologiya tibbiyot terminologiyasini tillar boʻylab aniq oʻtkazishga yordam beradi, bemorlarga nafaqat toʻgʻri maʼlumot, balki madaniy jihatdan sezgir yordam ham olishini taʼminlaydi. Ushbu maqola filologik tadqiqotlarning zamonaviy tibbiy tarjima va talqinga sezilarli taʼsirini oʻrganib, uning lingvistik tafovutlarni bartaraf etish va sogʻliqni saqlash sohasidagi aloqalarni yaxshilashdagi ahamiyatini taʼkidlaydi. Tibbiyot atamalari yasashida qoʻllaniladigan soʻz yasovchi qoʻshimchalar va lotincha-yunoncha maʼnodosh soʻzlarning darslikda berilishi soʻz turkumlaridan ot hamda sifatarga oid mavzularni chuqurroq oʻrganishga qaratilgan. Har bir mavzuda yodlash uchun soʻzlar, mashqlar va retseptlar mutaxassisliklarning turlariga qarab, yaʼni M* anatomik, SM* davolash, MF* umumtibbiy, F*dorishunoslikka doir atamalar berilgan [6].

Metodologiya. Maqolani tayyorlashda turli tadqiqotlar, maqolalar va tezislarni oʻrganib chiqqan adabiyotlar tahlili oʻtkazildi. Ushbu sharh tadqiqot uchun nazariy asos boʻlib xizmat qildi va filologik tushunchalar tarjima amaliyotini yaxshilashi mumkin boʻlgan asosiy sohalarni aniqlashga yordam berdi. Adabiyotlarni koʻrib chiqishdan soʻng, professional tibbiy tarjimonlar, tarjimonlar, filologlar va tibbiyot amaliyotchilaridan iborat turli xil ishtirokchilarning fikrlari tahlil qilindi.

Natija. Ushbu tadqiqot natijalari filologik tadqiqotlarning zamonaviy tibbiy tarjima va tarjimaga sezilarli ijobiy taʼsirini koʻrsatadi. Maʼlumotlar shuni koʻrsatdiki, filologik bilimlarni oʻz amaliyotida qoʻllagan mutaxassislar tarjimalarida yuqori darajadagi aniqlik va madaniy sezgirlikni qayd etganlar. Koʻpgina tarjimonlar tibbiy atamalarning etimologiyasi va tarixiy kontekstini tushunish ularga maqsadli auditoriyaning madaniy kontekstiga mos keladigan aniqroq tarjimalarni taqdim etish imkonini berganligini taʼkidlaydi. Natijalar sogʻliqni saqlash sohasidagi muloqotda til va madaniyatning murakkabliklarini hal qilishda filologik bilimlarning muhim rolini taʼkidlaydi. Filologik tushunchalarni tarjima amaliyotiga integratsiyalashgan holda, tibbiyot mutaxassislari bemorlarning natijalarini yaxshilashlari va turli xil sogʻliqni saqlash muhitlarida samarali muloqotni rivojlantirishlari mumkin. Ushbu tadqiqot tibbiyot sohasidagi tarjimalar va talqinlar sifatini oshirish uchun filologlar, tarjimonlar va tibbiyot xodimlari oʻrtasida doimiy hamkorlik zarurligini taʼkidlaydi.

Muhokama. Fan, texnika, ishlab chiqarishning har qanday sohalarida muvaffaqiyat bilan ish olib borish uchun mutaxassis oʻsha sohaga tegishli maxsus leksikani, yaʼni atamani toʻgʻri tushunishi va qoʻllashi zarur. Tibbiyot institutida lotin tili kursi mutaxassislikka oid maqsadlarni koʻzda tutib oʻrganilsa-da, bilim doirani, dunyoqarashni kengaytirishda ajoyib imkoniyatlar beradi. Shu maʼnoda qisqa koʻrinishdagi tugal mazmunli lotincha hikmatli soʻzlardan foydalaniladi. Koʻpgina hikmatli soʻzlar — bu mashhur antik yozuvchilar, faylasuflar, siyosiy arboblarning nutqidan olingan alohida iboralardir. Keyingi yangi davr olimlariga taalluqli lotincha aforizmlar ham oʻziga xos ajoyib va chuqur mazmunlidir. Tibbiyot oliy taʼlim

muassasalarida o'qitiladigan lotin tili fani talabalarni madaniy intellektual rivojlantirish va kasbiy shakllantirishda muhim o'rin egallaydi. Lotin tilidagi so'zlarning shakli va ma'nosini tahlil etish asosida talabalarning tafakkurini boyitish, insoniyat tarixi bilan aloqador voqeliklar asosida tarixiy xotirani shakllantirishga erishiladi. Shuningdek, sinxron rejimda so'zlarning tuzilishini o'rganish talabalarning analitik tafakkurini rivojlantirib, til shakllari, o'zlashtirma, arxaik so'zlar va neologizmlarni chuqur va aniq idrok etish qobiliyatini rivojlantiradi. Lotin tilining tibbiy terminologiyaga oid va kulturologik xususiyatlaridan kelib chiqqan holda mashg'ulotlarda lingvomamlakatshunoslik materiallarini strukturalashtirishning muhim komponentlari sifatida konsept va voqelik birligini hisobga olish lozim. Mazkur yondashuvda konsept materialning yirik birligi, voqelik esa – uning yanada xususiy va alohida namoyon bo'lishi sifatida ko'rib chiqiladi hamda lotin tilini o'qitishda o'quv materiallari, ularning hajmi, talabalarning imkoniyatlariga bog'liq holda murakkablik darajasini erkin tarzda tizimlashtirish va o'zgartirish imkonini beradi. Lotin tilidagi matnlar bilan ishlash jarayonini tashkil etishda mamlakatshunoslik va madaniyatshunoslikka doir ma'lumotlarni so'zlar, ularning ma'nosini tushunish, antik hayotning turli sohalarini aks ettiruvchi ijtimoiy-siyosiy tabiatga ega hamda tibbiy terminologiyani o'zlashtirish, ma'lum bir tarixiy voqelik hamda tibbiyot sohasiga doir hikmatli so'zlar bilan tanishish (aforistik) algoritimga asoslanish lozim. Filologik tadqiqotlarning zamonaviy tibbiy tarjima va talqinga ta'siri ko'p qirrali mavzu bo'lib, u til, madaniyat va sog'liqni saqlash chorrahasini chuqur o'rganadi. Globallashuv sog'liqni saqlash sohasiga ta'sir qilishda davom etar ekan, turli til va madaniy kelib chiqishi bo'yicha samarali muloqotga bo'lgan talab tobora muhim ahamiyat kasb etmoqda. Shu nuqtai nazardan, filologik tadqiqotlar tibbiy tarjima va talqinning samaradorligi va aniqligini oshirishda muhim vosita bo'lib xizmat qiladi. Tarixiy matnlardagi tilni o'rganuvchi filologiya tillarning vaqt o'tishi bilan rivojlanishi, tuzilishi va ma'nosini o'rganadi. U turli fanlarni, jumladan, tilshunoslik, adabiyot va madaniyatshunoslikni o'z ichiga oladi. Filologik tadqiqotlar tibbiy terminologiyaning kelib chiqishi va evolyutsiyasi, madaniy nuanslari, til va tafakkur o'rtasidagi munosabat haqida tushuncha beradi. Ushbu tushunish chuqurligi tibbiyot sohasida muhim ahamiyatga ega bo'lib, bu erda noto'g'ri aloqa og'ir oqibatlariga olib kelishi mumkin, jumladan, bemorning xavfsizligini buzish va tibbiy xizmat sifatini pasaytirish. Filologik tadqiqotlarning zamonaviy tibbiy tarjimaga qo'shgan asosiy hissalaridan biri uning tibbiy terminologiyani sinchkovlik bilan tahlil qilishdadir [1].

Lotin tilini o'qitishda matnshunoslikka doir materiallarni tanlash, mavzularni turkumlashtirish, matnda uchraydigan konsept va voqeliklarni tahlil etish, hikmatli so'zlar (aforizm)ni yod olish; matnning asl nusxasini o'qish va tarjima qilish; antik va milliy madaniyatni madaniy hamda lingvistik nuqtai nazardan qiyosiy tahlil etish maqsadga muvofiqdir. Lotin tilini o'qitishda talabalarni konseptlar va voqeliklar bilan ishlash jarayonini tashkil etishda ta'lim oluvchilarning o'z qiziqishiga mos ravishda tibbiyot yoki farmakologiyaning bir yoki bir necha konseptlarini tanlashi; o'qituvchi taklif etgan asosiy tanlangan konseptlar bo'yicha muqobil g'oyalar, o'rganilgan, tarjima qilingan jumalarni tasniflashga doir o'z variantlarini taklif etishi; darslik, qo'llanma, lug'atdan foydalangan holda bir konsept bilan bog'liq bir nechta izohni aniqlashi; tanlangan konseptlarning o'zbek tilidagi muqobilini aniqlashtirishi; tibbiy konseptni rus va ingliz tillaridagi ifodalanishini tahlil etish va klaster tarzida taqdim etishga imkon beruvchi individuallashtirilgan va tabaqalashtirilgan ta'lim texnologiyalarini qo'llash yaxshi samara beradi.

Tibbiyot terminologiyasi ko'pincha lotin va yunon ildizlaridan olingan bo'lib, uni aniq tushunish to'g'ri tarjima qilish uchun juda muhimdir. Filologlar tibbiy atamalarning etimologiyasini o'rganadilar, ularning tarixiy konteksti va evolyutsiyasini ochib beradilar, bu esa tarjimonlarga taqdim etilgan ma'lumotlarning yaxlitligini saqlashda yordam beradi. Masalan, qon hujayralarining hosil bo'lishini anglatuvchi "gematopoez" kabi atama uning yunoncha tarkibiy qismlariga bo'linishi mumkin: "haima" — qon va "poiesis" — yaratish. Ushbu ildizlarni tushunish tarjimonlarga murakkab tibbiy tushunchalarni boshqa tillarda to'g'ri etkazish uchun asos yaratadi. Hozirgi davrda butun dunyoda tibbiyot insonlar sog'ligi va hayoti uchun muhim ahamiyatga ega ekanligi nuqtai nazaridan favqulodda zarur sohalardan hisoblanadi [3]. Mamlakatidan, undagi iqtisodiy va siyosiy vaziyatdan qat'iy nazar inson salomatligi bilan bog'liq masalalar o'z dolzarbligini yo'qotmaydi. Tibbiyotga oid terminlarni tarjima qiladigan mutaxassis uchun bu soha bilan bog'liq so'z yasaliş xususiyatlarini bilish va e'tiborga olish joiz bo'ladi. Tibbiyotga oid terminlarning nominatsiyalari va tarjimalarining tadqiqi adekvat tarjimaga erishishga yo'naltirilgan bo'lib, ko'plab amaliy vazifalarning yechim topishiga turtki beradi. Zero, tibbiy terminlar miqdori o'sishda davom etmoqda. Qo'llanmalarda va boshqa adabiyotlarda xitoy terminlarining muqobilini har doim ham topish imkoni yo'q [2, 160-bet]. Mazkur sohaga xos tushunchalarni aniq, lo'nda izohlash va terminlarni standartlashtirish o'zbek va xitoy tibbiyot xodimlari o'rtasidagi muloqotni jadallashtirish, yangi davolash usullari bilan tanishish va tibbiyot sohasida ish yuritishni soddalashtirishga yordam beradi. Shu boisdan, sohaga oid terminlarning shakllanish holatini aniqlash va umumiy qonuniyatlarni amaliyotga taqdim qilish vazifasi kelib chiqadi. Bundan tashqari, filologik tadqiqotlar tarjima va talqinda madaniy kontekstning muhimligini ta'kidlaydi. Yagona terminologiya bazasi oxirigacha shakllanmaganligi tufayli yuzaga keladigan qiyinchiliklar xitoy an'anaviy tibbiyot terminlari tahlili va tarjimasini amalga oshirilishiga yo'naltirilgan ushbu mavzuning dolzarbligini yana bir karra tasdiqlaydi. O'zbekiston va Xitoy o'rtasida yo'lga qo'yilgan mustahkam do'stona aloqalar bizning xalqimizda xitoycha davolash uslubiga bo'lgan qiziqishni yildan yilga ortib borishiga sabab bo'lmoqda. Natijada dori darmondan foydalanish yo'riqnomasi va xitoy tibbiy terminologiyasining tarjimasiga ehtiyoj paydo bo'lmoqda. Ayniqsa, 2019 yili 1 dekabrda Xitoyda aniqlangan, 2(SARC-CoV-2) tufayli kelib chiqqan, og'ir o'tkir nafas olish sindromi, yangi yuqumli kasallik COVID — 19 koronavirus infeksiyasi, hozirgi kunda butun dunyoda pandemiya holatini yuz berishiga olib keldi. Bu esa, tibbiyot terminologiyasini chuqur o'rganish dolzarb masalalaridan biriligini, yana bir bor tasdiqlaydi. Xitoy tili tibbiyot atamalarini to'g'ri tarjima qilish masalasini yengillashtirish uchun, avvalambor ushbu terminlarni yasaliş usullarini o'rganib chiqishni lozim deb, bilamiz. Tibbiy amaliyotlar va e'tiqodlar turli madaniyatlarda sezilarli darajada farq qilishi mumkin va tibbiy tarjimaga barchaga mos keladigan yagona yondashuv yetarli emas [7, 56-b]. Filologlar til shunchaki so'zlar yig'indisi emas, balki madaniy qadriyatlar va ijtimoiy tuzilmalarning in'ikosi ekanligini tan oladilar. Misol uchun, sog'liq va kasallik tushunchalari bir madaniyatdan boshqasiga farq qilishi mumkin, bu tibbiy ma'lumotlarning qanday tushunilishi va talqin qilinishiga ta'sir qiladi. Shu munosabat bilan, filologik tushunchalar tarjimon va tarjimonlarni madaniy nyuanslarni hisobga olishga, tibbiy xabarlarining nafaqat to'g'ri tarjima qilinishini, balki madaniy jihatdan ham dolzarb bo'lishini ta'minlaydi. Bu sezgirlik, ayniqsa, reproduktiv salomatlik yoki ruhiy kasalliklar kabi nozik mavzular bilan shug'ullanganda juda muhimdir, bu erda madaniy stigmalar va e'tiqodlar bemorning ishtiroki va tushunishiga katta ta'sir ko'rsatishi mumkin.

Filologik tadqiqotlarning roli tarjima metodologiyasi va ilg'or tajribalarni ishlab chiqishga ham taalluqlidir. Sog'liqni saqlash sohasi mutaxassislari bemorlarning o'zaro munosabati uchun tarjimonlarga tobora ko'proq tayanar ekan, tibbiy tarjimonlik bo'yicha yuqori sifatli treningga talab ortib bormoqda. Filologlar lingvistik tahlil, madaniy malaka va axloqiy jihatlarni o'z ichiga olgan o'quv dasturlarini ishlab chiqish orqali ushbu treningga hissa qo'shadilar. Ushbu keng qamrovli yondashuv tarjimonlarning nafaqat til ko'nikmalariga ega bo'lishini, balki sog'liqni saqlash tizimidagi nozik dinamikani tushunishni ham ta'minlaydi. Bundan tashqari, filologik tadqiqotlar tillar o'rtasida yaxshiroq muloqotni osonlashtiradigan standartlashtirilgan tibbiy terminlar ma'lumotlar bazasini yaratishda yordam beradi, chunki belgilangan lug'atlar tarjimonlar va tarjimonlar uchun mos yozuvlar bo'lib xizmat qilishi mumkin. Bundan tashqari, tibbiy tarjima va tarjima texnologiyasining rivojlanishiga filologik tushunchalar sezilarli ta'sir ko'rsatdi [4]. Sog'liqni saqlash sohasida mashina tarjimasi va sun'iy intellektning kuchayishi bilan yuqori sifatli, kontekstdan xabardor tarjimalarga bo'lgan talab katta bo'ldi. Filologik tadqiqotlar lingvistik va madaniy aloqadorlikni birinchi o'ringa qo'yadigan algoritmlar va ramkalarni ishlab chiqish, mashinada yaratilgan tarjimalarning aniqligini oshirish haqida ma'lumot beradi. Texnologiya tarjima jarayonini soddalashtirishga qaratilgan bo'lsa-da, u inson tilining murakkabliklarini, ya'ni filologiyaning porloq sohasini e'tibordan chetda qoldirmasligi juda muhim.

Bundan tashqari, filologlar, tarjimonlar va tibbiyot mutaxassislari o'rtasidagi doimiy hamkorlik uzluksiz o'rganish va takomillashtirish muhitini yaratadi. Yangi tibbiy kashfiyotlar va atamalar paydo bo'lganda, filologik yondashuv tarjima va talqin qilish uchun adaptiv strategiyalarni ishlab chiqishni rag'batlantiradi. Ushbu dinamik o'zaro ta'sir nafaqat tibbiy yordam ko'rsatuvchi provayderlarning lingvistik imkoniyatlarini boyitadi, balki bemorlarga xizmat ko'rsatish sifatini ham oshiradi. Filologik tadqiqotlarni tibbiy tarjima va tarjima amaliyotiga integratsiyalashgan holda, sog'liqni saqlash tizimlari til to'siqlarini bartaraf etish va aholining turli qatlamlari uchun xizmatlardan foydalanish imkoniyatlarini yaxshilashga harakat qilishi mumkin. Filologik tadqiqotlarning zamonaviy tibbiy tarjima va talqinga ta'siri chuqur va keng ko'lamli [5, 16-bet]. Til, madaniyat va sog'liqni saqlash o'rtasidagi murakkab munosabatlar tibbiy muassasalarda muloqot qilish uchun nozik yondashuvni talab qiladi. Filologiyaning tibbiy terminologiyani, madaniy kontekstlarni o'rganishi va ilg'or tajribalarning rivojlanishi sog'liqni saqlash sohasidagi tarjimalarning aniqligi va dolzarbligini sezilarli darajada oshiradi. Dunyo o'zaro bog'langan bo'lsa, tillar o'rtasidagi samarali muloqotga bo'lgan ehtiyoj yanada kuchayadi. Filologik tadqiqotlarning g'oyalarini qo'llash orqali tibbiyot xodimlari turli xil populyatsiyalarning ehtiyojlarini qondirishini ta'minlashi mumkin, natijada bemorlarning yaxshi natijalarini qo'llab-quvvatlaydi va tobora ko'p tilli dunyoda tibbiy yordam sifatini oshiradi.

Xulosa. Xulosa qilib aytganda, filologik tadqiqotlarni tibbiy tarjima va tarjima amaliyotiga integratsiyalashuvi sog'liqni saqlash muassasalarida samarali muloqotni rivojlantirish uchun muhim ahamiyatga ega. Tibbiyot terminologiyasiga ta'sir etuvchi tilning murakkabliklari va madaniy kontekstlarni ta'kidlab, filologiya tarjimon va tarjimonlarni tibbiy nutqning murakkabliklarida harakat qilish uchun zarur vositalar bilan jihozlaydi. Ko'p tilli sog'liqni saqlash xizmatlariga talab o'sishda davom etar ekan, filologik tushunchalarni o'z ichiga olish bemorning natijalari va qoniqishini yaxshilashga olib keladi. Oxir oqibat, ushbu fanlararo yondashuv nafaqat tibbiy tarjima standartini oshiradi, balki til to'siqlari sog'liqni saqlash

sifatiga putur etkazmasligini ta'minlab, bemorga yo'naltirilgan yordamning asosiy tamoyilini mustahkamlaydi. Har bir atama ma'lum bir quyi tizimning elementidir, masalan, anatomik, gistologik, embriologik, terapevtik, jarrohlik, ginekologik, endokrinologik, sud-tibbiy, travmatologik, psixiatrik, genetik, botanika, biokimyoviy va boshqalar. Har bir kichik atama qabul qilingan tushunchalarning ma'lum ilmiy tasnifini aks ettiradi. ushbu ilmda. Shu bilan birga, turli xil quyi tizimlarning atamaları bir-biri bilan o'zaro aloqada bo'lib, makro-muddatli tizim darajasida ma'lum semantik aloqalar va aloqalardadir. Hozirgi zamon tibbiy atamaları – keng qamrovli va murakkab atamalardan deb hisoblash mumkin. Bunda bir necha ming yillik so'zlar va birikmalar mujassamlashgan. Tibbiy va biologik atamalarda ko'p asrlik an'analarni lotin tilining ishlatilishida alohida ahamiyatga ega. Lotin tilini o'qitish tibbiy atamalarining asosini o'qitishdan boshlanadi. Tibbiyotda atamalar ishlatilishi juda muhim o'ringa ega va bo'lajak shifokorlardan ushbu atamalar va ularni tuzilishi, tarkibiy qismlari va so'z yasovchilarni mukammal o'rganishlari talab etiladi.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. Al-Isma'il, Y. A. (2024). Advancements and Impact of Medical Translation During the Golden Age: A Comprehensive Analysis. *Theory & Practice in Language Studies (TPLS)*, 14(7).
2. Pilegaard, M. (1997). Translation of medical research articles. *Benjamins Translation Library*, 26, 159-184.
3. Bono, J. J. (1995). *The word of God and the languages of man: interpreting nature in early modern science and medicine (Vol. 1)*. Univ of Wisconsin Press.
4. Вохміна, Ю. Д. (2023). Features of translation of medical terms in scientific and technical discourse.
5. Van Dalen, E. (2021). Medical translations from Greek into Arabic and Hebrew. In *The Routledge Handbook of Translation and Health* (pp. 13-26). Routledge.
6. Boliyev, M. N. (2013). Lotin tili va tibbiyot terminologiyasi. Darslik. Toshkent.
7. Sunbula, R. (2023). INGLIZ TILIDAGI TIBBIY ATAMALARNI O'ZBEK TILIGA TARJIMA QILISH JARAYONIDAGI O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI. *Journal of new century innovations*, 22(4), 55-59.

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOYIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ S/1 (5) – 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro‘yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
mas’uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog‘och ko‘chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog‘lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).